

Po nedeljskem pohodu po Krasu

V nedeljo, 8. t.m., je torej bil že dolgo prej napovedani »pohod po Krasu«. Formalno je za ta pohod dalo pobudo tržaško alpinistično društvo CAI - XXX Ottobre, vsem pa je znano, da so ga širokosrčno podprli vsi tisti tržaški italijanski krogi, ki se ne strinjajo zlasti s politično vsebino osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo.

Ne izključujemo možnosti, da med udeleženci pohoda — bilo jih je kakih pet tisoč — ne bi bili tudi takšni ljudje, ki so pod vplivom časopisne in druge propagande resnično zaskrbljeni za usodo našega Krasa, zlasti na področju Gropade, Padrič, Trebč in Bazovice, kjer je po osimskem dogovoru predvidena ustanovitev industrijske proste cone. Marsikdo je morda tudi resnično zaskrbljen zaradi ekološke nevarnosti, oziroma nevarnosti, da bi industrija na Krasu mogla onesnažiti Trst in ves njegov zaliv.

Velika večina udeležencev nedeljskega pohoda pa je prav gotovo vedela, kakšno je resnično ozadje te pobude: na eni strani protestirati proti politični vsebini italijansko-jugoslovanskega dogovora (z vsemi njegovimi posledicami, kot dokončna ureditev meje, priznanje jugoslovanske suverenosti nad bivšo cono B, razmejitev v tržaškem zalivu itd.), po drugi strani pa ponovno poudariti načelo, da mora Kras služiti predvsem meščanom, da predstavlja kraška okolica nekakšna pljuča za mesto in njegovo prebivalstvo, da si torej meščani lastijo nekakšno lastninsko pravico nad tem ozemljem, zaradi česar jim ga ne sme nihče odvzeti oziroma okrniti.

Nihče od udeležencev pohoda pa verjetno ne priznava ali pa noče priznati, da je Kras del slovenskega narodnostnega ozemlja in da je predvsem eden temeljnih dejavnikov za obstoj in nadaljnji razvoj tamkaj živečega slovenskega ljudstva, ki ga prav bivanje na lastnem ozemlju ter njegova posest karakterizirata za *narodno* manjšino in ne le za kako posebno manjšinsko jezikovno ali versko ter podobno skupnost.

Mislimo, da so predvsem iz tega razloga Kraševci v nedeljo kazali nejevoljo nad udeležence pohoda, saj so ne samo racionalno, temveč tudi nagonsko čutili, da si od takih »prijateljev« Krasa ne morejo in smejo ničesar dobrega obetati.

Deželno odposlanstvo na obisku v Sloveniji

Predsednika Pittoni in Breclj o manjšinah

S srečanjem s predstavniki italijanske manjšine v Jugoslaviji se je včeraj v Kopru zaključil tridnevni obisk odposlanstva dežele Furlanije - Julijske krajine v Sloveniji. Odposlanstvo je vodil predsednik deželnega sveta Arnaldo Pittoni in je bilo gost predsednika skupščine Socialistične republike Slovenije dr. Marijana Breclja. Odposlanstvo so sestavljali poleg predsednika Pittonija svetovalci Varisco, Berzanti in Masutto za Krščansko demokracijo, Colli in Lovriha za komunistično partijo, socialist Zanfagnini, socialdemokrat Vitale, liberalec Trauner in predstavnik Slovenske skupnosti Štoka.

V ponedeljek, 9. maja, je predsednik dr. Breclj sprejel odposlanstvo v prostorih slovenskega parlamenta v Ljubljani. V svojem pozdravnem govoru je dr. Breclj poudaril pomembno vlogo, ki sta jo opravili tako Slovenija kot Furlanija - Julijska krajina, da je lahko prišlo do osimskega sporazuma med obema sosednjima državama. Omenil je dalje položaj narodnih manjšin na ozemlju Socialistične republike Slovenije, kot med drugim izhaja iz nedavne razprave v slovenski skupščini. V zvezi s položajem slovenske manjšine v Italiji je pozdravil prizadevanja demokratičnih sil v deželi Furlaniji - Julijski krajini za ureditev manjšinskih vprašanj, omenil pa je zlasti obveze, ki izhajajo iz resolucije, katero je odobrila italijanski parlament ob ratifikaciji osimskega sporazuma. Ta resolucija se nam-

reč zavzema za globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Tudi predsednik Pittoni je v svojem govoru omenil vprašanje narodnih manjšin in v tej zvezi takole dejal: »Od osimskih dogovorov bosta imeli korist tudi narodnostni manjšini — italijanska v Jugoslaviji in slovenska v Italiji — v prepričanju, da obstoj in nadaljnji svobodni razvoj manjšin predstavlja pomembno obogatitev socialnega in kulturnega življenja ter dejavnik medsebojnega poznavanja kulturnega in zgodovinskega bogastva ter duhovnih vrednot sosednjih narodov. S tem se bodo krepili razumevanje in trajni odnosi plodnega sodelovanja. V tem duhu se je deželni svet Furlanije - Julijske krajine že ravnal in se bo ravnal tudi v bodočnosti — je nadaljeval predsednik Pittoni — ter na pristojnih mestih posredoval, da se bo vsak problem, ki je povezan z globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji naglo rešil in da bo manjšini zajamčen čimširši razvoj«.

V slovenski delegaciji je bil tudi podpredsednik slovenske vlade Rudi Čačinovič, ki je na ponedeljkovem srečanju posegel v razpravo in obravnaval predvsem vprašanje izvajanja gospodarske vsebine osimskega sporazuma. O industrijski prosti coni na Krasu je Čačinovič dejal, kako je tudi v interesu Slovenije, da se Kras zaščiti, zlasti zaradi tega, ker tu živi slovensko prebivalstvo. Podpredsednik slovenske vlade

(Dalje na 7. strani)

Položaj na Koroškem

Kot poročata koroška slovenska tednika, je državni tožilec na Koroškem že vložil tožbo proti tajniku Narodnega sveta koroških Slovencev Filipu Waraschu, na osnovi znane obtožbe, da je hujskal k atentatu. »Državni tožilec bo dr. Bacher, sodnik pa dr. Pignet«, poroča »Naš tednik«. »Warascha brani odvetnika dr. Franci Zwitter in dr. Janko Tischler. Postopek bo na deželnem sodišču, na okrajnem sodišču pa se bo moral zagovarjati zaradi posesti pištole Waraschov ovaduh Güttler. Tudi postopek proti Filipu Waraschu so zdaj dokončno uvrstili v tisto sedijo procesov, ki velja tudi številnim drugim slovenskim aktivistom.«

Kakšno pa je vzdušje v avstrijskih strankah po poskusu štetja manjšina na Koro-

škem in po neuspehu vabljenja v manjšinski sosvet, pa je razvidno iz drugega članka v »Našem tedniku«, kjer je rečeno:

»Da je poskus večinskih strank, izvesti »objektivno ugotavljanje manjšine«, spodletel, je priznal tudi prof. dr. Felix Ermacora, ekspert ÖVP pri kovanju lanske protimanjšinske zakonodaje. Ermacora, ki je kot poslanec v parlamentu tudi glasoval za omenjene zakone, je pred ljudsko univerzo v Bregenzu dejal, da ima po državni pogodbi Jugoslavija jasno zajamčen položaj legalne zaščitne sile v Avstriji živečih Slovencev in Hrvatov po mednarodnem pravu. S tem dobiva razmerje Avstrije s svojo južno sosedo izredno važnost. On, Ermacora, sicer no-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 15. maja, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Nedeljski sestanek. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Deček Kristijan in mornar brez glave«. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično, a ne prereno. 14.00 Poročila. 14.05 Operete. 14.35 Orkestri. 15.00 Sport in glasba. 19.00 Poročila.

:: PONEDELJEK, 16. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Oblednica. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Almanah. 14.00 Novice. 14.05 Roman - Jack London: »Dolina meseca«. Dramatizacija: Majda Skrbinek. 14.30 Studio 2, pripravlja Pavel Ugrin. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.15 Melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Simfonični koncert. 17.45 Lahka glasba. 18.00 Poročila. 18.05 Čas in družba. 18.25 Slovenski zbori. 19.00 Poročila.

:: TOREK, 17. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Šolske oddaje (za otroški vrtec). 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Jack London: »Dolina meseca«. 14.30 Glasbeni vestnik, pripravlja Mara Zerjal. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Simfonični koncert. 18.00 Poročila. 18.05 Problemi slovenskega jezika. 18.15 Zborovska glasba. 18.30 Glasbena panorama. 19.00 Poročila.

:: SREDA, 18. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.30 Rojstna hiša. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Šolske oddaje (za I. stopnjo osnovne šole). 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Jack London: »Dolina meseca«. 14.30 Izbirajte sami. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Edvard Grieg: Sonata v a molu. 17.35 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Anonimno pismo kardinalu«. Radijska drama. 19.00 Poročila.

:: ČETRTEK, 19. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Šolske oddaje (za II. stopnjo osnovne šole). 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Almanah. 14.00 Novice. 14.05 Jack London: »Dolina meseca«. 14.30 Tri, štiri... 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Violinist Gorjan Košuta in pianist Erminij Ambrozec. 17.30 Moj tri jazz. 18.00 Poročila. 18.05 Industrijski razvoj v Evropi. 18.20 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

:: PETEK, 20. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Ženska imena. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.00 Šolske oddaje (za srednjo šolo). 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 14.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.30 PH 104. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.00 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Valdo Medicus: Kvintet 1964 »Poročni«. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. 18.25 Domači zvoki. 19.00 Poročila.

:: SOBOTA, 21. maja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Pojdimo se glasbo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Jack London: »Dolina meseca«. 14.30 Tekmujte s Petrom. 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »Mreža in zvezde«. Napisal Miroslav Košuta. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Razgovori se nadaljujejo

V političnih krogih in tudi v javnosti so nastale ostre polemike zaradi sklepa glavnega državnega pravdnika v Milanu, po katerem je za mesec dni prekinjena izvedba pravomočnih razsodb, ki predvidevajo zaporne kazni do štirih mesecev. To pomeni, da bodo za mesec dni ostali na prostosti ljudje, ki so bili obsojeni do štirih mesecev zaporne kazni in je njihova sodba postala pravomočna. Milanski glavni državni pravdnik opravičuje svoj sklep, češ da so zapori v Lombardiji prenatrpani in da ni mesta za nove zapornike. Nekateri listi že govorijo o »mali amnestiji«, za kar pa po ustavi nikakor ni pristojna sodna oblast. Ukrep milanskega državnega pravdnika je očitno presenetil samega ministra za pravosodje Bonifacia, ki je takoj poslal v lombardsko prestolnico visokega funkcionarja, da na kraju samem proučini položaj.

Kar zadeva notranjo politiko, je treba omeniti, da so v Rimu sestavili spored srečanj, ki jih bodo predstavniki strank ustavnega loka imeli na ravni strokovnjakov in na katerih bodo razpravljali predvsem o vprašanju javnega reda, o gospodarskih problemih, o šolstvu in o krajevnih ustanovah. Posamezne politične stranke pa še vedno proučujejo potek prvega kroga posvetov, ki je bil prejšnji teden. Vodstvo komunistične partije je na svoji zadnji seji proučilo trenutno politično stanje v državi in srednjeročni načrt, ki ga je sestavila skupina strankinih izvedencih in o katerem bo razpravljala strankin osrednji odbor. Načrt

komunistične partije obravnava predvsem gospodarska vprašanja in nato vprašanja mladine, šolstva, položaj ženske ter končno zunanjepolitična vprašanja.

—o—

NOVICE

V Italiji prihajajo na dan strahotne zgodbe o zločinih tolp, ki ugrabljajo. V severno Italijo so zanesli »industrijo ugrabljanja kalabriški mafijci, ki so jim policijske oblasti po navodilih vlade tam določile konfinacijo. Temu so se pridružile tolpe Rdečih brigad, napovce, »mar-sejcev« (francoske mafije), sardinskih kriminalcev in druge. Zvedelo se je za umore ljudi, ki so služili ugrabitljem za zveze, da bi se tako znebili prič.

Jugoslovanski predsednik Tito je izrazil v nekem govoru razočaranje nad razkrojem v taboru neuvrščenih v Afriki. Po njegovem neuvrščene države ne bi smele dopustiti, da se zahodni ali vzhodni blok vmešavata v njihove zadeve, ampak bi morale same med seboj poravnati svoje spore. Zdi se, da je bila namenjena njegova graja, čeprav indirektna, zlasti Kubi, ki dela zgago v taboru neuvrščenih, ker se je postavila v službo sovjetskih interesov.

V torek, 31. maja ob 11. uri dopoldne bodo slovesno odprli nove prostore Narodne in študijske knjižnice v Trstu v ulici Sv. Frančiška 20/1.

ZASEDANJE ATLANTSKE ZVEZE

V Londonu se je v torek začelo spomladansko zasedanje Atlantske zveze. Za to zasedanje je med drugim značilno to, da se ga je prvič udeležil ameriški predsednik Carter, za čigar nastop je vladalo veliko pričakovanje. Zasedanje se je začelo z govorom britanskega ministrskega predsednika Callaghana, ki je pozval Sovjetsko zvezo, naj troši manj denarja v oboroževalne namene in naj raje nudi večjo pomoč revnim državam. V tej zvezi je Callaghan predlagal zahodnim zaveznikom in vzhodnoevropskim državam, naj si izmenjajo informacije, tako da bodo odstranjeni dvomi glede resnične vojaške zmogljivosti obeh taborov in bodo prišli do izraza njuni resnični nameni.

Predsednik Carter je v svojem govoru dejansko obrazložil glavne smernice nove ameriške vlade v zunanji politiki. Obravnaval je seveda predvsem odnose med Vzhodom in Zahodom ter še posebej odnose med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. Carter je dejal, da morajo odnosi med zahodnim in vzhodnim taborom temeljiti na človečanski viziji in na občutku za zgodovino. Naša človečanska vizija — je dejal Carter — nam veleva, da se zavzemamo za široko sodelovanje s komunističnimi državami, ker tako zahteva dobrobit človeštva. Naš občutek za zgodovino pa nas uči, da bomo s Sovjetsko zvezo še dalje tekmovali, čeprav upamo, da bo sodelovanje vendarle zameglilo tekmovalnost, s čimer bo prišlo

do čedalje trdnjših odnosov z zahodnimi državami in Sovjetsko zvezo.

V zvezi z Atlantsko zvezo je Carter naglasil, da se mora zahodna Evropa vojaško okrepiti, češ da so komunistične sile močnejše, kot to zahtevajo kakršnekoli obrambne potrebe. Združene države so pripravljene — je nadaljeval Carter — nadaljevati s svojimi prizadevanji, da se okrepi Atlantska zveza, vendar se v tem pogledu morajo obvezati tudi ostali zavezniki. Zato je ameriški predsednik predlagal, naj odbor obrambnih ministrov prouči vojaško stanje vsake posamezne države članice Atlantske zveze in naj nato poroča na vrhunskem zasedanju, ki naj se skliče še letos v Washingtonu. Carter je nato obširno obravnaval ameriška prizadevanja za zmanjšanje strateškega orožja in za zmanjšanje vojaškega potenciala obeh taborov, pri čemer je ugotovil, da so Sovjeti zavrnili zadnje ameriške predloge, čeprav so dali razumeti, kako želijo, da se sklene sporazum o tem kočljivem vprašanju. Ameriška vlada — je nadaljeval Carter — si bo še dalje prizadevala za sklenitev sporazuma s Sovjetsko zvezo in se bo v tem pogledu posvetovala s svojimi zavezniki.

Kar zadeva vprašanje spoštovanja človekovih pravic, je Carter dejal, da Združene države nočejo vsiliti nobeni državi svojega političnega in družbenega rela, vendar želijo, da svet razume vrednote, ki jih tako globoko občutijo v Ameriki.

PROSTOR MLADIH

DVAJSETLETNICA SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA

Kar naenkrat smo se v klubu zavedli, da ima naša organizacija dvajset let. Za mnoge izmed sedanjih klubovcev je to življenjska doba ali še več. Vsekakor nas to navdaja s čudnim občutkom ponosa in začudenja. Ne moremo si predstavljati, da so sedanje vodilne osebnosti v kulturnem in političnem življenju bile nekoč prav taki študentje, kot smo mi danes. To nas opogumlja: če so takratni dvajsetletniki znali ustanoviti in voditi organizacijo, ki je zdržala dvajset let, bomo tudi mi znali to organizacijo še dalje voditi. Toda zato, da to lahko storimo, moramo, kakor takratni klubovci, tudi mi imeti točno pred sabo cilje, ki jih moramo doseči. Upam, da se ne bo nihče užalil, če napišem, da je bilo v začetnih letih relativno lahko biti klubovec. Dijaki višjih šol so začutili potrebo po globljih stikih, kot so jih imeli v šoli. Pod zrelim vodstvom profesorja Jožeta Peterlina so iz družbe dijakov ustanovili ta naš klub. Mi smo sicer trdno prepričani, da bomo še dalje gojili to iskanje v smeri kulturnega in vsestranskega osveščanja. Vendar se zavedamo, da moramo to storiti v obliki, ki je nam najbližja, da bo lahko naše delo trajno in učinkovito.

Naši sedanjí člani so mnogo bolj zahtevni, kakor so bili nekoč. Danes so mladi postavljeni pred neštete možnosti, med katerimi lahko izbirajo. Zato bo moral odbor zaslediti pozitivne težnje članov in jih po novih smernicah izpeljati. Prebrali smo zapisnike iz prejšnjih let in ugotovili, kako različen je bil takratni program od današnjega. V sedanjem času se je pojem kulture zelo razširil in na to smo mladi še posebej pozorni. Zato bo moral SKK v bodoče računati z vsemi temi dejavniki, če bo še hotel uspešno predstavljati mladino v zamejstvu. Če bi to spregledali, bi se izneverili osnovnim ciljem kluba, ki smo jih podedovali že od prvih članov: delo mladih, po smernicah potreb mladim za boljšo bodočnost.

LITERANI KROŽEK

Pred štirimi leti smo začeli z literarnim krožkom. Prav za prav gospa Rebula, ki je naš mentor, pravi, da to ni točna oznaka naših sobotnih sestankov ob kupu literarnih revij, ki so nam jih nametali tiskarski stroji iz Ljubljane, Trsta in Koroške. Ve-

SMRT. DR. VINKA ZWITTRA

Na Koroškem je umrl dr. Vinko Zwitter, star 73 let. V času med obema svetovnima vojnama, zlasti v tridesetih letih je bil med najvidnejšimi in najbolj poštrevovalnimi koroškimi slovenskimi intelektualci, vedno aktiven in v pomembnih funkcijah pa je bil tudi v povojnem času. Bil je med drugim delaven v Krščanski kulturni zvezi in v Narodnem svetu koroških Slovencev. Pokopali so ga 6. t.m. v št. Jakobu v Rožu.

čina nas, ki pridno zahajamo h krožku, po- božno nosimo vsak svoje »umetniške« um- tvore gospe Rebuli, ki nam jih okrtajo, tako da so primerni za objavo. Krožkarji se na teh sestankih seznanjamo z najnovejšimi izdajbami literatov, ki ubirajo nova pota in iščejo rešitve za našo klavarno literaturo v spisih brez odstavkov, v pesmih, ki niso nič drugega kot stavki, razdrobljeni v be- sede postavljene, druga pod druko. Že 2 leti pa se ukvarjamo tudi s svetovnim roma- nom, spoznavamo imena, ki nam jih ni bi- lo dano slišati v šoli, Virginia Woolf, Knut Hamsun itd.

S pomočjo mentorice si ustvarjamo kul- turo, ki bi jo moral imeti vsak izobraženec. Najvažnejše pa je po mojem, da si na teh srečanjih ostrimo kritičnega duha in znamo vsak iz svojega zornega kota oceniti stva- ri, ter ne vztrajamo togo pri naučenih šol- skih definicijah, vklenjenih v datume in fraze.

Za vse to smo seveda dolžni gospe Re- buli, ki vztraja že toliko časa ob nas in vzbuja v nas zanimanje in ljubezen za književnost.

(Iz biltena, ki ga je izdal SKK ob svoji dvajsetletnici)

RAZKOL V MEDNARODNEM MAOISTIČ- NEM GIBANJU

Dopisnik beograjske »Politike« v Pe- kingu Dragoslav Rančić v enem svojih zadnjih člankov obširno obravnava stanje znotraj mednarodnega maoističnega giba- nja, potem ko so v Pekingu uprizorili ostro gonjo proti skupini, ki jo je vodila Mao Tse Tungova vdova Čang Čing. Dopisnik beograjske »Politike« zatrjuje, da je zno- traj tega gibanja gotovo nastala huda kri- za, kar najbolj dokazujejo sedanjí odno- si med Albanijo in Ljudsko republiko Ki- tajsko. Pri tem je treba opozoriti, da je bila Albanija edina kitajska zaveznica v Evropi tako v političnem kot v ideološkem pogledu. Rančić piše, da so se odnosi med Albanijo in Kitajsko začeli postopno krha- ti, potem ko je Mao Tse Tung sklenil vzpo- staviti dialog z Združenimi državami. Za Albanijo so Združene države še vedno prvi in največji sovražnik marksističnega sveta, medtem ko je za Kitajce največji sovražnik takoimenovani sovjetski social- imperializem, češ da je hinavski, ker na široko vihra zastavo socializma.

Kitajci Albancem predvsem zamerijo, da se ne strinjajo s stališčem Mao Tse Tunga, po katerem je svet razdeljen na tri dele: na velesili, na industrijsko razvi- te države in na države v razvoju. Albanci se poleg tega ne strinjajo s Pekingom, ker ta zagovarja gospodarsko politično in vojaško enotnost Zahodne Evrope kot pro- tiutež pritisku, ki prihaja iz Sovjetske zve- ze.

Majsko »Ognjišče«

Pred seboj imamo že majsko številko »Ognjišča«, ki se začena — kot je že tra- dacija — z religioznim problemom, ki mu- či mlade, kar izražajo v pismih uredniš- tvu. Tokrat je objavljeno pismo Gabrijele, ki je sama zase že rešila ta problem in za- to naslavlja pismo na druge mlade tova- riše in tovarišice, v katerih kljuva misel: Je Bog ali ga ni? Pravi jim: »Vam, dragi prijatelji, ki iščete Boga, bi rada povedala tole: »Iščite Resnico. Pot do nje ni lahka, toda ko pridete do cilja, boste srečni, ze- lo srečni. Vedite, da ni take ovire, preko katere se ne bi dalo priti z dobro voljo in z božjo pomočjo. Čim težje so ovire, tem več vam bo Kristus pomenil. S tem boste šele spoznali, kakšen zaklad je vera. Me- ni danes Kristus pomeni vse. Ne sramu- jem se priznati, da sem verna, temveč sem srečna, da lahko to besedo izgovorim.«

Nelly Schuster in Minka Korenčan ob- javljata vsaka po dve pesmi, ki pa sta bolj polni lepih misli kakor prave poezije. V mesečniku najdemo tudi nekaj poskusov leposlovne proze, ki pa tudi niso preveč zahtevni. Menimo, da bi lahko naredilo »Ognjišče« v tem pogledu malo večji na- por, da bi vzgojilo nekaj dobrih mladih pe- snikov in pripovednikov, kar bi bilo tem bolj potrebno, ker je stalno slišati pritož- be, da manjka pripovednikov katoliškega svetovnega nazora. Zaradi tega imajo te- žave tudi Mohorjeve družbe, ker ne najde- jo pisateljev, ki bi bili sposobni napisati pripovedne tekste zanje.

Dobro je opisan članek o župniku in slovitem slovenskem gorniku Aljažu,

za 50-letnico njegove smrti. Isto lahko re- čemo o članku »Mojzes sveti zakonodaja- vec«. Da drži korak z modernim filmskim ustvarjanjem, dokazuje uredništvo »Ogni- šča« z dobro recenzijo Zeffirellijevega fil- ma o Jezusu iz Nazareta. Recenzijo spre- mljajo tri barvne slike iz filma. Aktualna in poučna je reportaža o Nobelovih nagra- jencih od začetka do danes, s fotografija- mi najbolj slavnih ali priljubljenih. Tako zbrani podatki o nobelovcih so redkost, zato bo to številko »Ognjišča« nedvomno marsikdo spravil. Nadaljuje se barvna slika- nica »Cerkev skozi zgodovino«. Ljudje na Tržaškem pa bo nedvomno pritegnila re- portaža o mladem Pavlu Križmančiču iz Trsta, svoj čas znanem plezavcu in gorni- ku, ki pa se je ponesrečil, si zlomil hrbte- nico in mora zdaj uporabljati invalidski vo- ziček, ker se mu moči le počasi vračajo. V tej številki predstavlja »Ognjišče«, da ustreže mladim bralcem, tudi popevkar- sko skupino Boney M. in nemškega kra- lja nogometa Franza Beckenbauerja. Ob- javljeno je tudi nadaljevanje romana »So- sedov sin«. Z zanimanjem preberemo pi- sma mladih in tudi nadaljevanje serije člankov »Najlepše katedrale«. Seveda ne manjka niti zanimivega in zabavnega dro- biža ter slik.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB V TRSTU priredi v

soboto, 14. maja, ob 19.15

FILMSKI VEČER

Sestanek bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

Nabrežina:

Sporazum KPI, PSI in SSK za občino

Devinsko-nabrežinski občinski svet se bo ponovno sestel v petek, 13. t.m., in nadaljeval z razpravo o proračunu za leto 1977. Ta dan bo po vsej verjetnosti tudi glasovanje o temeljnem občinskem dokumentu, ki ga občinski svet mora vsekakor še ta mesec odobriti, saj mu drugače grozi razpust z imenovanjem komisarja in nato z razpi-

Učenke in učenci osnovne šole »Dragotin Kette«, osnovnih šol pri Sv. Ani, Sv. Jakobu, v Šklednju in v ulici Donadoni v Trstu prirejajo v soboto, 14. maja, ob 18. uri v Kulturnem domu v Trstu

ZAKLJUČNO ŠOLSKO PRIREDITEV

Na sporedu so petje, recitacije, gledališke igre in folklorni plesi.

som navih občinskih volitev. Sedanja občinska uprava, ki jo vodijo predstavniki KPI in PSI, nima v občinskem svetu večine, zato potrebuje za odobritev proračuna glasove drugih svetovalskih skupin. Od teh prihaja seveda v poštev najprej Slovenska skupnost, kajti znano je, da bo svetovalska skupina KD glasovala proti proračunu, medtem ko ima socialdemokratska stranka le enega svetovalca, kar pa ni dovolj za odobritev proračuna.

Sekcija Slovenske skupnosti je o tem vprašanju obširno razpravljala na zadnjem občnem zboru, ki je bil pred kratkim v Nabrežini. Občni zbor je soglasno sklenil, naj svetovalec Slovenske skupnosti s svojima odločilnima glasovoma pod določenimi pogoji podpreta sedanjo upravo in s tem dejansko preprečita imenovanje komisarja.

Tako so se pred dnevi zaključili v Trstu razgovori med predstavniki KPI, PSI in Slovenske skupnosti ter je bil tudi podpisan sporazum, ki predstavnikoma Slovenske skupnosti in občinskem svetu omogoča, da glasujeta za proračun. Sporazum obravnava zlasti urbanistično problematiko, za katero je Slovenska skupnost seveda zelo občutljiva. Vse tri omenjene stranke so se v bistvu obvezale, da bodo posredovale pri deželni upravi, da se dokončno odobri urbanistični načrt, ki ga je bila izdelala prejš-

nja uprava, oziroma da se v urbanistični politiki strogo spoštujejo etnične, jezikovne, družbene in gospodarske značilnosti občine.

V skladu s tem bo občinska uprava sprejemala vse sklepe urbanistične in gradbene narave, zlasti kar zadeva turistične pobude, gradnjo stanovanjskih kompleksov in znanstvene pobude na Krasu in ob obali, v soglasju s tremi strankami. Na koncu sporazum med KPI, PSI in Slovensko skupnostjo za občino Devin - Nabrežina predvideva ustanovitev političnega odbora, ki bo usmerjal in nadzoroval delovanje občinske uprave.

Novoizvoljeni odbor sekcije Slovenske skupnosti za občino Devin - Nabrežina je o vsebini sporazuma poglobljeno razpravljal na zadnji seji v ponedeljek, 9. t.m., in ga tudi soglasno potrdil. Naj še omenimo, da je odbor sekcije prejšnji teden izvolil tajništvo, ki ga sestavljajo dr. Jože Škerk (tajnik), Orlando Žbogar, Marjan Kralj in Nevenko Gruden.

V Trstu ne bo komisarske uprave

Tržaški občinski svet je na seji v torek, 10. t.m., z večino glasov odobril letošnji občinski proračun. Za odobritev tega osnovnega dokumenta, ki ga je predložil občinski odbor, je bilo odločilno zadržanje svetovalskih skupin KPI, PSI in Slovenske skupnosti. Svetovalci omenjenih skupin so se namreč glasovanja vzdržali. Tako predstavniki KPI kot PSI so grajali delovanje strank, ki sestavljajo občinski odbor — se pravi KD, PSDI in PRI — vendar so napovedali, da se bodo glasovanja vzdržali, da bi na ta način omogočili redni potek mandata občinskemu svetu. Mandat bo namreč potekel jeseni. Poleg tega so opozorili na posimosko razdobje, ki zahteva prisotnost izvoljenih krajevnih uprav, ter na gospodarsko konferenco o Trstu, ki bo v kratkem. Svetovalec Slovenske skupnosti dr. Dolhar je izjavil, da se bo glasovanja vzdržal, čeprav bi odbor zaslužil, da bi oddal glas proti proračunu, saj občinska uprava ni dejansko ničesar naredila, da bi se začeli re-

POMORSKO-TEHNIČNA ŠOLA, PIRAN, in SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V TRSTU

vabita

ob 30-letnici ustanovitve prve in edine slovenske pomorske šole na kulturni nastop, ki ga bodo priredili gojenci pomorske šole v Kulturnem domu v ul. Petronio v petek, 13. maja ob 20. uri.

Nastopilo bo 200 dijakov v posameznih točkah sporeda in orkester šole.

Obeta se zanimiv spored in enkratni dogodek. Prireditelja pričakujeta številno udeležbo zlasti mladine, ki se bo po prireditvi lahko поблиže spoznala s svojimi sovrstniki s pomorsko-tehnične šole iz Pirana.

Vstop prost.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV V TRSTU

priredi v

ponedeljek, 16. maja, predavanje

inž. Borisa Sancina: »Iz zgodovine tržaškega radia: od prvih oddaj v slovenščini do radia Trst A«.

Predavanje bo v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3. Začetek ob 20.15.

Srečanje pobratenih občin v Dolini

V torek, 10. t.m., je bilo v Dolini srečanje šolnikov pobratenih občin Dolina in Kočevje. V gledališču »France Prešeren« v Boljuncu je šolnike in učence ter starše pozdravil dolinski župan Švab, ki je pohvalil pobudo, saj jo je označil za lep primer prizadevanj za medsebojno spoznavanje, za utrditev miru in uveljavitev načel demokracije in svobode. Sledil je nastop učencev nekaterih slovenskih in italijanskih šol v dolinski občini. Nato je bilo nagrajevanje učencev, ki so sodelovali na slikarskem natečaju.

Na vrsti so bili še referati o ustroju šol v Italiji. Poročali so ravnatelj dr. Štefančič, didaktični ravnatelj Skrinjar, ravnatelj inž.

Rolli in didaktični ravnatelj Sattler. Stanje šolstva v Sloveniji je orisala ravnateljica Ana Savič.

Srečanje šolnikov pobratenih občin je pozdravil tudi deželni šolski skrbnik Angioletti.

Šolniki so imeli skupno kosilo v restavraciji hotela Sonja pri Domju, popoldne pa so si ogledali Rižarno in zvečer prisostvovali tradicionalnemu podiranju »maja« v Dolini.

—o—

Drevi, v četrtek, 12. t.m. zvečer bo na Opčinah ustanovni sestanek openske sekcije Slovenske skupnosti.

ševati problemi slovenske manjšine. Predstavniki Slovenske skupnosti je pristavil, da se bo glasovanja vzdržal, ker noče komisarske uprave.

V kratkem bo tudi tržaški pokrajinski svet glasoval o proračunu. Zanimivo bo, kakšno bo zadržanje demokristjanskih svetovalcev do pokrajinskega odbora, ki ga sestavljajo predstavniki KPI in PSI. Se bodo demokristjani vzdržali in tako preprečili komisarsko upravo?

—o—

Novice

Na sestanku najvišjih državnikov sedmih najbolj industrializiranih držav v Londonu — med njimi tudi Italija in japonska — so obravnavali najhujše gospodarske probleme sveta, zlasti inflacijo in brezposelnost. Objavili so deklaracijo sedmih točk, kako reševati gospodarsko krizo v teh državah in na svetu.

—o—

Disident Vladimir Bukovski, ki živi zdaj na Zahodu, je objavil novo izjavo v zvezi z obletnico kapitulacije nacistične Nemčije. V njej naglašja, da je meja svobode v vsakem človeku samem. Nihče ne bi smel privoliti v vdajo samega sebe pred nasiljem, kajti če mirno gleda, kako preganjajo njegovega prijatelja, bo prej ali slej pripravljen, da se vda v to, da tudi sam postane rabelj.

—o—

V Argentini so zaprli bivšega predsednika republike generala Lanussa, češ da je sprejemal v času svoje oblasti podkupnino od nekega podjetja, da bi dobilo državno posojilo. Hkrati z njim so zaprli tudi nekega generala in nekega admirala. Lanussa tudi obtožujejo, zakaj je izročil oblast vrnivšemu se Peronu. Nekateri opazovalci menijo, da gre samo za obračunavanje med vojaškimi klikami, kar bi lahko pripeljalo do nove vladne krize.

Gorica

Sejem ESPOMEGO se je zaključil

V nedeljo se je v novozgrajenih paviljonih v bližini mosta čez Sočo, ki pelje v Ločnik, zaključil sedmi mednarodni sejem ESPOMEGO, na katerem so razstavljale Italija, Jugoslavija, Avstrija, Češkoslovaška, Poljska, Madžarska, Romunija in Bolgarija. Letošnji sejem je obsegal predvsem tri vrste blaga: tehnično pomoč pri prevozi, navtika in opremo za taborjenje ter vina in likerje. Poleg tega je na sejmu bila prisotna turistična ponudba, razne založbe in knjigarne so razstavljale knjige, na ogled so bili tudi razni kmetijski stroji itd.

Slovenskega obiskovalca sejma predvsem zanima, kakšna je bila slovenska, zlasti domača goriška udeležba na tem sejmu, ki po zamisli organizatorjev pomeni možnost gospodarskega povezovanja Gorice z Jugoslavijo in evropskim Vzhodom. Na razstavi vin smo pogrešali predvsem organiziran nastop domačih slovenskih vinogradnikov, zlasti iz Brd, med katerimi je gotovo nekaj takih, ki s svojimi vini pomenijo nekaj več tudi zunaj goriškega prostora. Med razstavljavci knjig smo opazili več znanih italijanskih založnikov, tako založbi Rizzoli in izdajateljico geografskih publikacij De Agostini iz Novare, zato je škoda, da ni bila prisotna na goriškem sejmu tudi ena od slovenskih knjigarn iz Trsta ali Gorice, kar bi pomenilo prispevek k širjenju slovenske kulture v italijanski in sploh evropski svet. Na splošno pa lahko trdimo, da slovenski gospodarstveniki z Goriškega in s Tržaškega premalo izkoriščajo možnosti, ki jih daje goriški sejem ESPOMEGO.

Slovenija je bila na sejmu še kar vidno zastopana, vendar po našem mnenju še vedno prešibko glede na bližino Gorice in upoštevajoč njeno vlogo gospodarskega posrednika med Vzhodom in Zahodom. Slovenijales je razstavila leseno montažno hišo, namenjeno za počitnice, ki pa bo v posebnih razmerah, ki so nastale v Furlaniji in Beneški Sloveniji po potresu, gotovo vzbudila zanimanje tamkajšnjega prebivalstva. Med avtomobilskimi prikolicami, namenjenimi počitnicam in potovanju, smo opazili tudi izdelek novomeške tovarne IMV, motorje za čolne pa je razstavljala koprski Tomos. Tako kot že prejšnja leta je na sejmu sodelovala novogoriška Manufaktura, prisotna pa so bila tudi nekatera hrvaška

podjetja, ki so prikazala zlasti mesne izdelke. Ena razstavna stojnica je bila posvečena vinom iz Slovenskega Primorja, zanimanje obiskovalcev pa je vzbujala tudi ajdovska Fructa, znana izdelovalka sadnih sokov. Škoda, da ta tovarna ni organizirala prodaje oziroma pokušnje svojih izdelkov, ki slovijo po kvaliteti.

V okviru dneva Jugoslavije je bila tudi posebna kulturno-zabavna prireditev z modno revijo, v času sejma pa je bilo organiziranih več strokovnih srečanj, zanimivih za gospodarske in trgovske kroge.

—o—

V Gorici so prejšnji teden v prisotnosti predstavnikov političnega in kulturnega življenja slovesno odprli novi deželni avditorij, ki bo postal, kot kaže, pomembno kulturno središče v mestu. Tako je v njem že nastopil češki ansambel za staro glasbo »Symposium Musicum«, v kratkem pa bo v tej dvorani nastopil tudi priznani slovenski glasbeni ansambel.

Gostovanje dalmatinskih folkloristov

Minuli teden je na Tržaškem in Goriškem gostovala folklorna skupina »Jedinstvo« iz Splita, ki je v organizaciji Slovenske prosvetne zveze pripravila štiri večere dalmatinskih plesov in pesmi. Najboljša reklama za nastope te skupine med nami je bilo prvo mesto, ki ga je »Jedinstvo« osvojilo na mednarodnem folkornem tekmovanju lani septembra v Gorici; seveda pa je to le eden iz vrste uspehov in priznanj te amaterske folklorne skupine.

Po manj kot letu dni so dalmatinski folkloristi spet nastopili v Gorici. V petek, 6. maja, so se predstavili v telovadnici v doli-

ni Korna z raznovrstnim programom jugoslovanskih plesov, pesmi in glasbe. Začeli so s starimi splitskimi plesi, ki jim je sledilo izredno težavno »vrličko kolo«, katerega značilnost je v tem, da se pleše brez glasbene spremljave. Poseben folklorni užitek so predstavljali tudi naslednji plesi: »banatsko momačko kolo«, plesi severne Hrvatske, »mala bašta« — plesi iz Srbije, »vranjska suvita« in »vlaške igre«. V izvedenem programu so se dalmatinski plesalci predstavili kot veliki mojstri jugoslovanske folklore, ki so jo prikazali več kot uspešno. Tudi pri občinstvu so povsem upravičili pričakovanja, saj jih je večkrat nagrajevalo s spontanimi aplavzi med samim plesanjem. Nista pa bili na ravni plesavcev obe pevski skupini, ki sta nastopali vmes med posameznimi plesnimi točkami: oktet Dalmacija cement iz Solina, ki se je na tem gostovanju pridružil folklorni skupini »Jedinstvo«, ni preveč navdušil s svojim enoličnim programom šestih pesmi z izstopajočim tenorskim solistom (po številu pevcev je šlo dejansko za nonet, ki naj bi predstav-

(Dalje na 8. strani)

—o—

Novice z Goriškega

Na Goriškem se v zadnjem času pojavljajo glasovi, ki govorijo o možnosti namestitve dela proste industrijske cone tudi v tej pokrajini. Ker je to vprašanje, ki zadeva tudi slovensko narodno skupnost, bi bilo prav, da bi se z njim začele ukvarjati tudi slovenske politične sile, posebej še Slovenska skupnost.

—o—

Goriški muzej in Založništvo tržaškega tiska sta izdala knjižico z naslovom »Iz zgodovine Trente«. Gre za ponatis daljšega članka, ki ga je Branko Marušič objavil v Jadranskem kalendarju za leto 1977 ter prinaša vrsto podatkov iz starejše in novejšje zgodovine te vsestransko zanimive doline. Knjižico poživlja več fotografij, med katerimi je tudi nekaj zelo zanimivih starejšega izvora. Publikacijo, ki jo je natisnila tiskarna Graphart, posveča Goriški muzej 25-letnici svoje ustanovitve.

Z druge strani meje

V Zagrebu je umrl odvetnik dr. Josip Sedej

Vrste nekdanjih starih goriških študentov se vedno bolj redčijo. Kmalu za Ludvikom Zorzutom je odšel še en pripadnik rodu, ki se je že pred prvo svetovno vojno šolal v Gorici, a si je zaradi spremenjenih poveljnih razmer ustvaril svoj novi dom drugje. V Zagrebu je namreč umrl dr. Josip Sedej, odvetnik v pokoju, ki se je rodil 15. marca 1899 v Cerknem. Pokojnik je bil nečak zadnjega goriškega nadškofa slovenskega rodu dr. Frančiška Borgia Sedeja in brat dolgoletnega števerjanskega župnika Cirila Sedeja, ki je v tej vasi služboval skoraj petdeset let. Pokojni Josip Sedej je obiskoval gimnazijo v Gorici, zaradi soške fronte pa je moral šolanje prekiniti in je maturo opravil v Ljubljani. Leta 1917 je bil vpoklican v avstroogrsko armado, naslednje leto je bil poslan na tirolsko fronto in je padel v italijansko ujetništvo, tako da se je vrnil domov v Cerknem šele leta 1919. Odšel je v Jugoslavijo in se še istega leta vpisal na pravno fakulteto v Zagrebu, kjer je leta 1923 tudi dokončal študij. Leta 1927 je v tem mestu dobil samostojno odvetniško pisarno, ki jo je vodil še po zadnji vojni, tako da si je v svoji dolgoletni od-

vetniški karieri pridobil velik ugled med stanovskimi tovariši in pri strankah.

Pokojni dr. Sedej je do konca življenja živel v Zagrebu, a se je vedno štel med Primorce, zato je vzdrževal živahne stike s primorskimi rojaki, posebno z nekdanjimi emigranti iz Julijske krajine. Mnogo prijateljev si je pridobil tudi v Zagrebu, med katerimi je bil tudi bivši zagrebški nadškof in sedanji prefekt vatikanske kongregacije za verski nauk kardinal Franjo Šeper. Zadnja leta je zelo rad obiskoval rodno Cerknem, zahajal pa je tudi v Gorico in še zlasti v Števerjan, kjer je pokopan njegov brat Ciril. Svojemu slavnemu stricu nadškofu Sedeju se je trajno oddolžil tako, da je ob 40-letnici smrti napisal drobno, vendar tehtno brošuro, ki opisuje njegovo življenjsko pot in nam ga prikaže kot odločnega moža v obrambi narodnih pravic svojih rojakov. Dr. Josip Sedej je brošuro izdal leta 1971 v samozaložbi. Za Sedejevo spominsko sobo v cerkljanskem župnišču pa je daroval doprnski kip dr. F. B. Sedeja, ki ga je izdelal akademski kipar Bojan Kunaver.

Odvetnika dr. Sedeja so pokopali 5. t.m. na zagrebškem Mirogoju.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»ZALIV«, KI NI MIREN ZALIV

Ob novi, 58.-59. številki »Zaliva« se človek spet jasno zave neprimernosti tega naslova za revijo, kot je ta. Zaliv predpostavlja neko zavetje, neko statičnost, konec neke plovbe ali komaj pripravo na novo odpravo. »Zaliv« pa je dejansko že ladja na plovbi, je boj z valovi in tokovi, je plutje z razvitimi jadri v nove, široke horizonte. Vse poti vodijo ven iz zaliva, ven iz zaprtosti in varnosti, ki je mirovanje in strah pred tveganjem. Na plovbi, na oceanu, pa je svoboda.

Take polemiche misli izziva tudi branje Pahorjevih zapiskov »Iz dnevnika 1973«, pod naslovom »San Marino kot privid«. Mislim, da gre skoro vsakdo brat najprej ta Pahorjev dnevnik, prav zato, ker je vedno aktualen in polemičen in naravnost izzivalen v svoji polemični aktualnosti. Bravca mikajo nove misli in ideje, ki jih najde v njem, hkrati pa ga vznemirjajo in silijo, da zavzame stališče in da sooči svoje nazore in predstave s Pahorjevimi. V marsičem, lahko bi rekli, da celo po večini se lahko še tako kritični bravec strinja z njim, npr. ko razmišlja o tihih mestih v času petrolejske krize, ko je zamrl avtomobilski promet, ali pri njegovi presoji Trubarja, da je bil »ne samo mož, temveč tudi politično bister mož«. Po drugi strani pa se ne moremo strinjati z njim, ko skuša neprestano protestirati proti slovenski zgodovini in ji uiti, npr. ko primerja Črtomira in sv. Marina (ustanovitelja države S. Marino) in pravi: »Kakor pred leti v Andorri me obhaja domotožje po tem, kar bi lahko bila slovenska zgodovina, ko bi se bil Črtomir kot Marino zatekel v gore in se odločil za eremitsko revščino in hkrati za prostost za vsako ceno. Kot Valdežani. O seveda, Slovenci nismo bili skupnica, ki se zbere ob kamnarju puščavskega duha. Dosti nas je bilo in razlezli smo se podolg in počez in kmalu postali delovna množica. Pridne in ubogljive mravlje. Ne ne, prav gotovo ne bom primerjal dveh tako različnih usod, drži pa, da je najbolj pogubna lastnost našega narodnega značaja nesposobnost, da bi se zbrali ob svojem voditelju in tako ustvarili jedro oblasti, ki bi bila demokratična, a bi nas zavezovala v čutu enovitosti. Tako smo morali pristati — in še danes pristajamo — na to, da ubogamo in častimo tuje mogotce. Naš individualizem se je razrasel kot plevel. Kakšnega ponosa pa naj se zavé plevel? Namesto skromnosti smo gojili potuhnjenost...«. Večina bravec najbrž ne vzame teh Pahorjevih besed tako zares, kot bi zaslužile, ampak jih ima za nekako literarno leporečje. Toda v resnici pomenijo izziv h kar najtemeljitější razpravi o pojmovanju in tolmačenju slovenske zgodovine. V Pahorju čutimo obžalovanje, da je taka, kakršna je, rad bi jo mitiziral, jo simboliziral v kakem mitičnem narodnem voditelju, kot je bil za San Marino sv. Marin, pri tem pa se izgubi v fantazijah. Nekako pozablja, da je Črtomir samo lik iz Prešernove pesniške fantazije in da tragika slovenske zgodovine ni bila v tem, da nismo imeli voditeljev (ker take osebnosti so se vedno pojavljale), ampak v tem, da nismo imeli političnega središča, kjer bi se bile mogle uveljavljati. Političnega središča pa ni bilo zato, ker ni bilo narodnega cerkvenega središča, kar je bilo zlasti v zgodnjem srednjem veku predpogoj za nastanek političnega

središča, kot dokazuje zgodovina vseh evropskih narodov, od Irske in Francije preko Norveške ali Srbije do Ukrajine in Rusije. Pohlepne nadškofije v Ogleju, Salzburgu, Bambergu, Freisingu itd. so se polastile posestev na slovenskem ozemlju in skrbno pazile, da ni mogla nastati na Slovenskem nobena samostojna škofija, ki bi jim jih lahko odvzela. Rimski papeži so pristali na te njihove privilegije. Iz tega vzroka in ne toliko zaradi odpora proti slovenskemu bogoslužju je propadlo delo sv. Metoda in je moral izginiti iz zgodovine slovenski knez Kocelj, ki je hotel iztrgati slovensko zemljo iz krempljev pohlepniških nemških in latinskiških nadškofij. Z nastankom ljubljanske škofije pa se je kmalu izoblikovalo najprej cerkveno in s tem kulturno središče slovenstva (k temu je pripomogel tudi Trubar in drugi protestanti, ki pa so bili obenem že tudi sami plod tega razvoja, saj je imel tudi slovenski protestantizem svoje središče v sedežu edine slovenske škofije, t.j. v Ljubljani), kmalu pa tudi politično središče. Če sta postali Kranjska dežela in Ljubljana jedro slovenstva, sta postali brez vsakega dvoma zato, ker je obstajala v Ljubljani slovenska škofija. In če bi ne bil Slomšek prenesel škofije iz ponemčene Lavantinske doline v Maribor, bi verjetno to mesto in Štajerska danes ne bila slovenska, v mestu ob Dravi bi l. 1918 ne bilo takšnega slovenskega političnega in kulturnega centra, da bi bil prišel slovenski

častnik Maister na idejo, da ga obrani. Le politična središča ustvarjajo sposobne politične voditelje, ker jim dajo možnost delovanja in vodenja, ne pa slučajnostni razvoj, ki lahko spravi na vrh tudi zelo sposobne ljudi, a se kmalu spet pogreznejo v brezobličnost in neorganiziranost življenja, kot se je zgodilo s celjskimi knezi, z voditelji kmetijskih uporov, in pozneje z različnimi zelo sposobnimi in odličnimi primorskimi in koroškimi osebnostmi, ki jim je manjkalo pravo politično središče itd. Usodni dogodek slovenske zgodovine ni bilo priznanje frankovske nadoblasti l. 745, ampak to, da po pokristjanjenju ni bila ustanovljena, nedvomno po krivdi Salzburga, samostojna slovenska škofija na Koroškem. Knez Kocelj je skušal to nadoknaditi, a je postal z Metodom vred žrtev pohlepniških nemških škofov, ki se niso hoteli odpovedati bogatim cerkvenim posestvom na Slovenskem. Kar zadeva voditelje, pa jih Slovenci morda še preveč nekritično častimo in ustvarjamo iz njih absolutne avtoritete in kulte. Vsekakor je Pahor, čeprav bolj mimogrede, zastavil veliko vprašanje slovenske zgodovine, o katerem se splača razpravljati in ga poglobiti.

Po vsem tem se moramo omejiti na bolj kratko omembo ostale vsebine zadnje številke »Zaliva«. Uvodni uredniški članek »Osimo je samo sekvenca« izzveni v turobno ugotovitev: »kako malo je v tako pomembni listini jamstev za nadaljnji razvoj naše narodne skupnosti, kajti z odpravo londonskega memoranduma nam ostaja kot edina rešilna deska samo 6. člen italijanske ustave«. Članek tudi ne skriva zaskrbljenosti zaradi načrta proste industrijske cone na Krasu, »ki bi skazila izvirnost kraške pokrajine in za zmeraj spremenila slovensko podobo tržaškega zaledja...«.

(Dalje)

Nova številka revije »Trieste«

Izšla je druga letošnja številka revije »Trieste«, ki izhaja, kot znano, četrtletno. Na uvodnem mestu prinaša članek »Med Helsinkii, Osimo in Beogradom«, ki ga je napisal Ludovico Garruccio. V članku meni, da bi se mogla spreminiti konferenca, ki je predvidena za to poletje v Beogradu in na kateri naj bi preučili dosedanje rezultate helsinške konference, v polemico medsebojno obtoževanje ali v brezupno ugotovitev, da ni bilo storjeno nič pozitivnega. V resnici pa bi bila taka ugotovitev nestvarna, piše dalje Garruccio, kajti dosedanja praksa, kar zadeva helsinške sklepe, je pokazala le bolj njihove meje, ker je bila podvržena vplivu držav in meddržavnih odnosov, ni pa še prišla prav do veljave možnost uveljavljanja novih odnosov. Vzglede takih novih odnosov vidi avtor v osimski pogodbi med Italijo in Jugoslavijo.

Tito Favaretto je prispeval razpravo pod naslovom »Stari problemi in nove težnje razvoja tržaškega, reškega in koprškega pristana«. Razprava je napisana čisto strokovno, s stališča pomorskega prometa in ekonomije. V njej se zavzema avtor za vskladenje prometa in naprav omenjenih treh pristanov, da bi tako skupno laže pritegnili tranzitni promet srednjevzhodne Evrope. Čim večja bo vskladnost med italijanskimi in jugoslovanskimi pristani na zgornjem Jadranu, tembolj bo možno zadostiti temu njihovem skupnemu interesu.

Corrado Belci je avtor članka »Za evropski Trst«, v katerem obravnava vprašanje, kako učinkovito in plodno vključiti Trst v današnje odnose med državami in skupinami držav, in

kako ugotoviti, kakšen je naravni položaj Trsta v teh odnosih. Nič ne pomaga samo obtoževati in protestirati proti temu ali onemu, treba je upoštevati dejstva. Med drugim omenja v perspektivi, ki se odpira pred Trstom — seveda, če bo sam hotel — tudi takojimenovani »prekop prijateljstva« Soča - Donava.

Adolf Durholtz je poslal dopis iz Bruslja z naslovom »Evropa, Trst in Sredozemlje«, v katerem opozarja, da pomeni širjenje Evropske skupnosti proti Sredozemskemu jugu (Španija, Portugalska?) in krepitev odnosov med Evropo in sredozemskimi državami priložnost za tržaški pristan, da uveljavi svojo vlogo. Francesco Capasso pa ocenjuje pod naslovom »Srednja Evropa med mitom in stvarnostjo« revijo »Itinerari«. Tudi v tej reviji je veliko govora o tržaškem pristanu in o srednji Evropi.

Na novi roman Fulvia Tomizze »La miglior vita« (Boljše življenje) pa se nanaša 12 strani s posebnim ovitkom, ki so kot nekaka priloga vključene v revijo in obsegajo izpise iz neke stoletne istrske župnijske knjige o rojstvih in smrtih, kar mu je dalo spodbudo in snov za ta njegov roman. Zapisi so zanimivi tudi v zgodovinsko-socialnem pogledu, ker je iz njih razvidno, v kako žalostnih, naravnost obupnih razmerah je živel istrsko prebivalstvo v 17., 18. in tudi še v 19. stoletju, posebno v Čičariji. Grozno so žele med njimi tudi kuge in druge nalezljive bolezni. Umrljivost otrok in mladih je bila zelo visoka. Hude so bile tudi materialne izgube zaradi vojn z Benečatni.

Emanuele Chiavola piše o načrtovanju in

(Dalje na 8. strani)

Položaj na Koroškem

(nadaljevanje s 1. strani)

če slikati hudiča na steno, če le teoretično razglablja, kakšne mednarodne posledice bi imel vojaški poseg Jugoslavije na južnem Koroškem v prid koroških Slovencev. Vendar pogled na navzočnost turških vojakov na Cipru kaže, da je svetovna javnost pripravljena, da takšne intervencije vzame na znanje. K temu še pride, da more Jugoslavija kot vodilna država neuvrščenih mobilizirati zase večino OZN. Vendar je Ermacora dejal, da Jugoslavija trenutno ni voljna internacionalizirati slovenskega vprašanja. Kljub temu je Avstrija prisiljena, da ravna, potem ko je spodletel poizkus ugotavljanja manjšine. Zdaj gre za praktično uporabo zakona o narodnih skupnostih. Ermacora je dejal, da kljub dvorjenju ni uspelo, da bi zastopniki Slovencev šli v sosvete. Prav tako je dejal, da se le s pomočjo zakonov problem ne da rešiti, akoravno izgleda na papirju vse to morda celo vzgledno, a v resnici je neuporabno za dokončno pomiritev. Ermacora je predvsem naglasil, da je treba razumevanja za čustveni svet Slovanov, ki hočejo, da se njihova narodnost ohrani manj z zaščito posameznika, temveč naj bo zaščiten življenjski prostor, ki naj obvaruje pred asimilacijo.

Najnovejše Ermacorove izjave so vzbudile predvsem pri FPÖ hude proteste. Poslanec Sila je dejal, da ÖVP ne bo mogla mimo tega, da bo Ermacori »dopovedala«, da je rezultat ugotavljanja uporabljen in nikakor ni spodletel.

Ermacorove izjave glede internacionalizacije pa so zanimive tudi zaradi tega, ker se je 7. julija 1976 v parlamentu še pridno vadil, kako bi ugovarjal jugoslovanskim argumentom ob morebitni internacionalizaciji. Očitno danes o tedanjih svojih besedah ni več popolnoma prepričan...

Avstrijska vlada in vsi avstrijski politični krogi bi morali predvsem upoštevati, da Slovenci kot narod in koroški Slovenci še posebej trdno vztrajajo na edino pravilnem stališču, da je priznanje teritorialne enotnosti in pravice slovenske manjšine na Koroškem do lastnega strnjenegega teritorija predpogoj vsakega sporazuma. Nadalje vztrajajo in morajo vztrajati na stališču, da niso nekaka »tuja« ali priseljena manj-

šina, ampak eden od obeh narodov, ki sta na Koroškem doma in da so bili na Koroškem celo pred nemško govorečimi sodeljani. Od tega ni mogoče odstopiti. In na ozemlju, kjer živijo, mora veljati popolna enakopravnost koroških Slovencev, brez vsakega »okrog-prinašanja«.

K temu bi dodali, da bi morala avstrijska vlada dobro premisliti, preden začne s celo serijo sodnih procesov proti koroškim Slovincem. To se zna spremeniti v bumerang zanjo. Znano bi ji moralo biti, da se s takimi procesi danes nikjer več ne

dajo »rešiti« nacionalni konflikti med večino in manjšino, med vladajočimi in narodnostjo, ki terja svoje pravice in se hoče ohraniti. Zgodovina je že davno dokazala neuspešnost take strahovalne metode. Če bi Slovincem imponirala in se obnesla, bi slovenskega naroda danes ne bilo nikjer več. Konflikt je mogoče rešiti samo s pripravljenostjo, da se začne iskren demokratični dialog z manjšino in da se upošteva njene želje ter skupaj z njo izdelata predloge zakonskih ukrepov, ki naj ob upoštevanju 7. člena državne pogodbe zagotovijo koroškim Slovincem narodnostne pravice, in to v doglednem času, da ne bodo pretekla nova desetletja, preden bo kaj napravljeno.

Resnična podoba slovenske družbe?

Pred dnevi je vzbudil novi slovenski film »Vdovstvo Karoline Žasler« precejšnjo pozornost na »jugoslovanskih kulturnih tednih« v Rimu, o čemer je poročal »Il Giorno«. Zanimiv odmev pa je imel ta film tudi na Hrvaškem. Zagrebški dnevnik »Vjesnik« je prinesel nedavno precej negativno in odklonilno oceno tega filma, češ da je njegova vsebina preveč brezupna in mračna, poleg tega pa da je polna prizorov spolnega nasilja in surovosti. Zdaj pa se je oglašil tudi hrvaški katoliški štirinajstodnevnik »Glas koncila«, ki ima na Hrvaškem zelo veliko bralcev in ga precej berejo tudi katoličani v Sloveniji, ker je živahno urejevan in aktualen. V svoji številki z dne 8. maja prinaša oceno tega filma, v kateri je med drugim rečeno: »V usodi neke ženske je podal režiser Klopčič prerez skozi življenje celega sloja ljudi in v pogled v življenje nekega razreda in ljudstva. Mišljeni so ljudje, ki so iz kmetov naglo postali tovarniški delavci, pa se ne znajdejo v novih razmerah in namesto rešitve zapadajo v alkoholizem, nehumano spolnost in brezobziren boj za položaj. Če bi se vprašali, zakaj obisk filma ni dovoljen mladini do 15. leta, bi odgovor nikakor ne bil ta, da je film preveč pohujšljiv, ker to sploh ni, ampak ta, da v njem sploh ni optimizma. Če je tako, je treba dati prav onim, ki so razumeli, da je zelo nevarno pustiti mlade brez perspektive in jim onemogočiti, da bi verjeli v kaj boljšega. Da bi človek v tem filmu odkril resnico, mu je očitno potrebna določena zrelost. Klopčičeve osebe govorijo spontano resnični jezik svoje vsakodnevne vulgarnosti. Pri kazujoč življenje in ljudi v Sloveniji, katere do-

bro pozna, je podal Klopčič psihološko podobo te dežele in teh ljudi, enako oni, ki jo je podal Javoršek v knjigi »Kako je to mogoče«. Gotovo se tu vse dogaja pod vplivom kralja alkohola. Moški, vezani na tovarno, so živalski brez vsake človeškosti. Ženska, ki se je enkrat javno pregrešila, postane predmet njihove pohote. Zaman se skuša ubraniti, se dvigniti, si nazaj pridobiti dostojanstvo. Hočejo jo prav takšno. To je živalski moški svet, ki hoče prostitutirane ženske. Ona pa stalno čaka in upa, da se bo v tej mori neizživljenih divjakov pojavil moški, ki jo bo prepoznal in sprejel kot osebnost. Ko se ji zazdi, da se je ta sen uresničil, ko zaupa Tenorju, pa se spet vse zruši in preostane ji le še alkohol kot edina uteha ter beg od stvarnosti na gotovi poti v smrt. Boga in Kristusa v filmu kakor da ni, ker ga ni niti v življenju. Vendar se na koncu v nekem prizoru nad že izgubljenim Karolino pojavi križani Kristus ter postane jasno, da je on stalno tu — križan, ponižan in opljuvan v ponižanih ljudeh. In navzoč kot brezupni up neke ženske, njene neuničljive nuje, da verjame v ljudi, da ne sprejema nečloveškosti niti, ko je že sama razčlovečena.

»Glas koncila« zaključuje oceno z besedami: »Režiser je s celo ekipo s temi težkimi naturalističnimi barvami naslikal bolešno resnično fresko okolja in dežele. Ničesar si ni izmislil, nekaj je moral celo omiliti, ker hladna statistika pravi, da je ta dežela (t.j. Slovenija, op. ur.) po številu samomorov in po porabi alkohola med prvimi na svetu. Ustvarjalec filma ne moralizira in ne sodi; pušča gledavce, da sami razmišljajo in sodijo. A verjetno tu tudi ni treba soditi, ampak resnično doživeti globoko tesnobo. Ravno iz te tesnobe izvira močna potreba, da se išče in da se upa. »Vdovstvo Karoline Žasler« je pravi slovenski »Nashville«. V odlični igralski ekipi se posebno odlikuje izvrstna Milena Zupančič v vlogi Karoline Žasler«.

Tako ocenjuje hrvaški katoliški štirinajstodnevnik ta novi slovenski film. Slovenci bi se morali nad tem zamisliti in se zgroženi vprašati, ali je ta film zares resnična podoba današnjega slovenskega življenja in naroda, kot to menijo drugi, in če je, kaj to pomeni.

—o—

Založba Lipa iz Kopra bo predstavila v petek ob 19. uri v hotelu »Argonavti« v Novi Gorici prvo številko nove skupne primorske revije »Primorska srečanja«, ki je nastala z združitvijo dosedanjih treh primorskih revij »Obala«, »Srečanja« in »Idrijski razgledi«.

Predsednika Pittoni in Brecelj o manjšinah

(nadaljevanje s 1. strani)

je pristavil, da bo jugoslovanska stran na pogovorih o tej problematiki elastična, kar zadeva morebitne spremembe, ne da bi se pri tem zmanjšal pomen industrijske cone ali obšli cilji, zaradi katerih je bila zamišljena.

Drugi dan uradnega obiska so si člani deželnega odposlanstva ogledali tovarno gospodinjstvih strojev v Velenju ter farmo pri Podlogu v Savinjski dolini.

Zadnji dan obiska (v sredo) je deželno odposlanstvo sprejel ljubljanski župan Ko-

vic, nato pa še predsednik predsedstva Socialistične republike Slovenije Sergej Kraigher. Po zaključnih pogovorih s predstavniki slovenskega parlamenta se je odposlanstvo odpeljalo v Koper, kjer je bilo srečanje s predstavniki italijanske manjšine v Jugoslaviji.

—o—

Združene države se ne bodo več upirale pristopu Vietnamu k Združenim narodom, odklonile pa so plačilo vojne odškodnine Vietnamu, kot zahteva vlada v Hanoju.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Ko čarovniškim vajencem spodleti

Na srečo najdemo tudi posameznike in ustanove, ki se jim ta nojevska politika upira. Konferenca Pugwash — mednarodno združenje znanstvenikov, ki se bori za ohranitev miru — si že od leta 1959 prizadeva, da bi prišlo do biološke razorožitve. V prihodnjem nadaljevanju, ki bo sklenilo poglavje o biološkem vojskovanju, se bomo lahko seznanili s kritičnim mnenjem strokovnjakov o uspešnosti te zvrsti orožja. Naj na tem mestu samo na kratko povzamemo njihovo sodbo: učinkovitost tega orožja je danes vsaj nepoznana, če že ne celo vprašljiva. Kljub temu so mnoge države pripravljene tvegati človeško katastrofo, da ne govorimo o hudih in nevarnih posledicah, ki jih lahko tako igrakkanje s smrtjo ima za naravno okolje. Sam obstoj bakterioloških agensov in zagrizena prizadevanja teh držav, da bi »izboljšale« te klice, pa predstavlja nevarnost, ki je vsaj tako velika kot tista, ki nam grozi iz jedrskih arzenalov. Kljub temu, da kužno orožje ni zanesljivo, lahko povzroči namerna ali nenamerna razširitev klic več smrtnih primerov, kot pa nekaj velikih jedrskih bomb. Primer iz živalskega sveta bo to nevarnost morda najuspešnejše, prav gotovo pa najbolj dramatično, dokazal. Maja 1952 so Francozi okužili enega ali dva zajca v departmanu Eure et Loire z virusom mixomatoze. Že leta 1953 se je bole-

zen razširila na 26 francoskih deparmanov in do Nizozemske, Belgije, Nemčije in Švice. Poginilo je od 60 do 90 odstotkov vseh zajcev...

Ubijanje z živalicami - težak posel

Denimo, da ste vojak in vam je domovina zaupala tehtno nalogo (tak je navadno baročni stil uradnih oznanil), da organizirate bakteriološko »obrambo«. Kako se boste lotili poslanstva, je odvisno od vaše dosedanje kariere, ali, kot pravi hudomošno Petrov princip, od stopnje inkompetence, ki ste jo dosegli. Če ste na začetku kariere in specialist za nalogo, ki vam je bila zaupana, si boste najprej načrtali cilje, da se potem lahko konkretno lotite sredstev, ki vas bodo do njih pripeljala. Če ste v karieri

prehodili že dolgo pot in vas je naravna selekcija (morda včasih ob dobrohotni pomoči bližnjih, daljnih ali tudi samo političnih »stricev«) od uspeha do uspeha naplavila na obale, ki so vam popolnoma neznane, si boste izbrali ekipo kompetentnih sodelavcev, ki vam bo načrtala cilje in svetovala sredstva, da jih dosežete. V obeh primerih bo končni dokument isti: naštevati bo dolgo vrsto strogih »norm«, ki jih bo moral upoštevati vaš sogovornik, pa naj bo to podrejeni vojaški raziskovalec ali pa privatna družba, zmagovalka na dražbi. Tudi ubijanje po nalogu domovine je industrija, in zanjo veljajo iste pravne in etične določbe, ki so v navadi med poslovnimi partnerji.

V ti pogodbi se podpisnik obvezuje, da bo v predpisanem času dobavil mikroorganizme, ki bodo imeli sledeče lastnosti:

- a) močno razvito virulenco
- b) učinkovali bodo zelo hitro, in sicer smrtno ali onesposabljaюще
- c) mogoče jih bo proizvajati zelo hitro in hraniti 2 do 3 tedne

S. M.

HITLERJEV KONEC

Vendar pa je ostal Hitler do zadnjega okruten in maščevalen. Tako je npr. dal še dva dni prej, 28. aprila brez sodbe usmrtiti SS-generalu Hermanna Fegeleina, kerga je smatral za Himmlerjevega skrivca pri »veleizdaji« — Himmler je namreč skušal stopiti v stik z Američani in Angleži in jim ponuditi kapitulacijo, v upanju, da bodo dopustili nemško vlado, v kateri bi imel glavno besedo on. Seveda si je delal iluzije, toda Hitler, ki je to zvedel, je bil divji na Himmlerja, in ker se ni mogel več polastiti njega, bil je namreč zunaj Berlina, ki je bil razen centra že ves zavzet od Rusov, je dal aretirati Fegeleina. Ta se je skrčil v svoje zasebno stanovanje, kjer je imel že pripravljeno civilno obleko in v kovčku nad 100.000 mark in 3000 švicarskih frankov, da bi »izginil«. Bil pa je toliko nespameten, da je odgovoril na telefonski klic SS-ovcev iz Hitlerjevega bunkerja in tako so zve, deli, da je tam, ter so ga šli iskat. Fegelein je bil svak Eve Braun, mož njene sestre Gretl, in znan ko stremuh; bil je pač značilen tip SS-ovcev, s katerimi se je obdajal Himmler, pripravljen sodelovati pri vsem, kar so si izmislili vodje, če bi mu to pomagalo naprej v karieri. Hitler ga je dal pokositi s strojnico na vrtu pred bunkerjem eno uro pred svojo poroko z Evo Braun, ki je bila določena za opolnoči 28. aprila. Ni hotel namreč imeti Fegeleina niti eno minuto za svaka. Eva Braun je s solzami v očeh prosila Hitlerja, naj prizanese možu njene sestre, ki je bila v zadnjem mesecu nosečnosti, vendar je ostal Hitler gluh za njene prošnje. Lahko si je torej predstavljati, v kakšnem razpoloženju je šla Eva eno uro nato k poroki, ki je bila seveda samo civilna.

V bunkerski celici, kjer sta napravila Hitler in Eva Braun samomor, so se zbrali sluga Linge, Hitlerjev SS-ovski pribočnik Günsche, kateremu je bil Hitler naročil, naj poskrbi za sežig njegovega in Evinega trupla, Bormann, Goebbels in vodja hitlerjanske mladine Axmann. Vseh pet je z dvignjeno roko po hitlerjansko pozdravilo mrtvega »vodjo«. Sluga Linge je nato raz-

maknil pohištvo in razgrnil po tleh dve volneni odeji, Günsche pa je šel klicat SS-ovske častnike in zdravnika Stumpfeggerja, ki je tudi spadal k SS in je bil na razpolago Hitlerju v bunkerju. Ta je ugotovil njuno smrt, nakar so ju zavili v odeji in nekoliko zmedeno in hlastno odnesli po dolgih ozkih hodnikih na vrt pred bunker. Pri tem so v neredu vsi pomagali, tudi Bormann. Na vrtu so položili trupli v že izkopano kak meter globoko jamo, ju polili z bencinom in ga skušali nato vžgati tako, da so od daleč metali prižgane vžgalice v jamo, vendar jih je veter sproti ugašal. Končno so SS-ovski častniki še enkrat politi trupli z bencinom — v ta namen je bilo pripravljenih devet kant bencina po 20 litrov vsaka — in sluga Linge je potegnil iz žepa neke formularje, jih zvil in prižgal ter zagnal v jamo. Tedaj se je bencin vžgal in trupli sta začeli goreti. Vsi so nato odšli nazaj v bunker, a SS-ovci so se od časa do časa vrnili in pogledali, če trupli še gorita, ter dolivali bencin.

Hitler je bil strogo naročil sežig njunih trupel, ker se je močno bal, da bi se Rusi polastili njegovega trupla in ga razkazovali v kakem muzeju. Tega naročila so se ljudje iz njegovega okolja, ki jih je bil obvezal za to, držali, vendar se je izkazalo, da bencina ni bilo dovolj, da bi bil ogenj popolnoma uničil trupli. Ostanke, ki niso zgoreli, so končno prekrili z zemljo, in jo steptali. Med cvrenjem trupel v jami se je širil neznosen smrad po ožganih laseh in zažgani maščobi, kot so pozneje povedali tisti, ki so ostali živi.

V naslednjih dveh dneh so se dogodile v bunkerju še strašne tragedije, saj je napravilo samomor še več generalov in Goebbels z vso svojo družino. Drugi so pobegnili, ko so bili Rusi že v neposredni bližini, in se skušali rešiti po tunelih podzemeljske železnice, vendar so skoraj vsi padli v sovjetsko ujetništvo. Nekateri pa so pri tem padli ali napravili samomor s ciankalijem, ko so se znašli v položaju brez izhoda, tako tudi Bormann.

GOSTOVANJE DALMATINSKIH FOLKLORISTOV

Nadaljevanje s 5 strani

ljal eno takomenovanih dalmatinskih »klap«; dekliški vintet, ki deluje v okviru same folklorne skupine, pa zaradi glasovne šibkosti ni našel pravega razmerja s spremljavo ansambla.

V četrtek, 5. maja, so dalmatinski folkloristi nastopili v Kulturnem domu v Trstu, v soboto, 7. maja, v Tržiču in končno v nedeljo, 8. maja, še v Dolini, kjer pa so zaradi neustreznega prireditvenega prostora na prostem morali znatno omejiti program (plesalci so izvedli en sam ples).

—o—

NOVA ŠTEVILKA REVIJE »TRIESTE«

(nadaljevanje s 6. strani)

obnovi v Furlaniji, Giorgio Voghera pa objavlja zanimiva pričevanja judovskih otrok in mladincev o Trstu, ko so v začetku tridesetih let in še kakšno leto prej potovali kot begunci iz Nemčije v svojo novo oziroma pravadno domovino Palestino. Morje in pa strašna tržaška zima z burjo in snežnim metežem (februarja 1929) sta bila zanje veliko doživetje. To vsebino dopolnjuje še več krajših prispevkov in kulturnih poročil, npr. o pesniku Manliu Malabotinu in o kiparju Villiju Bossiju.

Revijo je dobiti tudi v Tržaški knjigarni.

fj